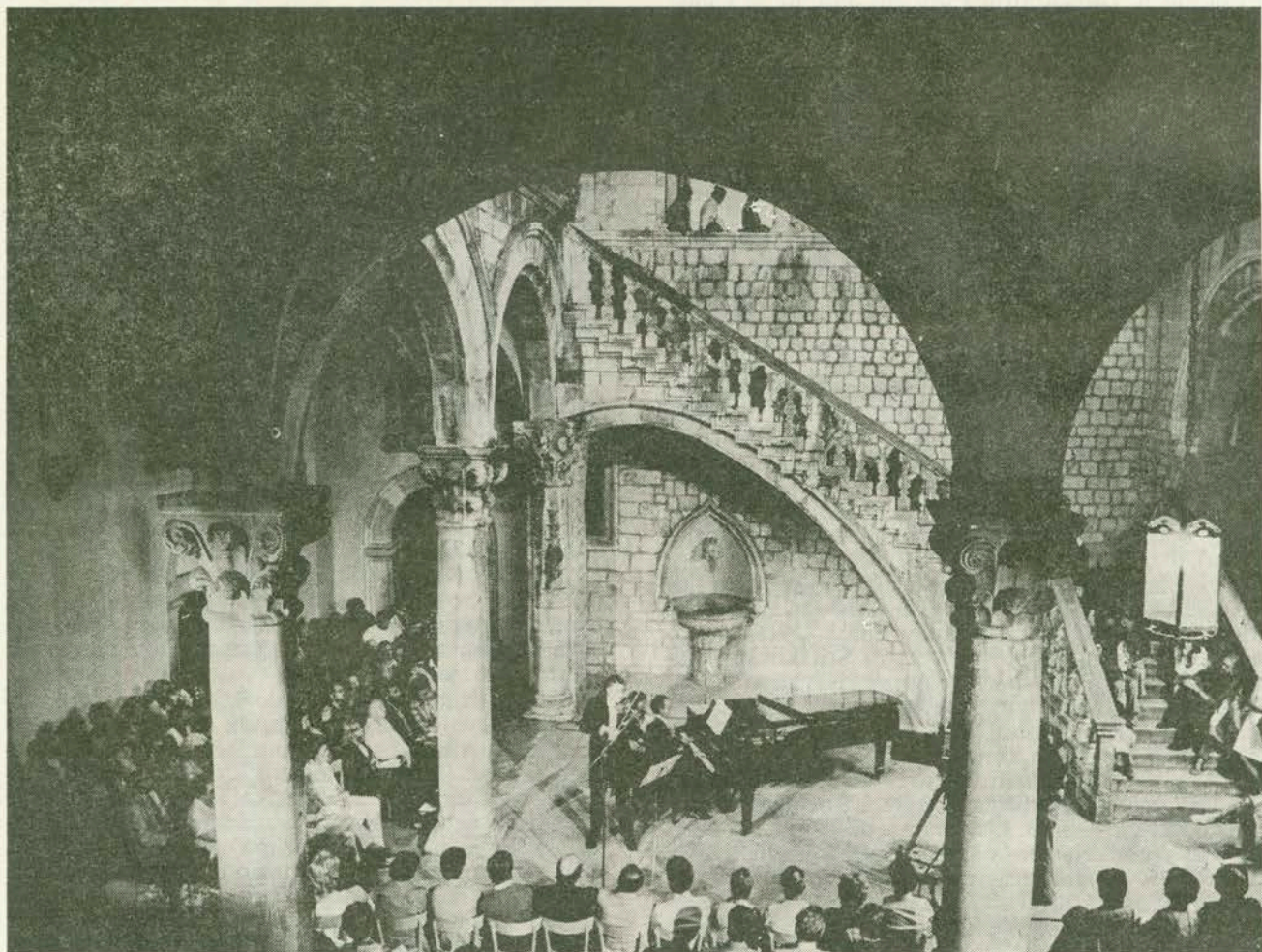

NAŠ GLAZBENI ŽIVOT

Čar i odsjaj jubilarnih Dubrovačkih ljetnih igara

Josef Suk (violina) i Jan Panenka (glasovir) u Atriju Kneževa dvora na jubilarnim Ljetnim igrama u Dubrovniku 1974. g.

Ove godine proslavio je Dubrovnik, a s njim i cijela naša kulturna javnost, dvadesetipetu godišnjicu održavanja Igara, jedinstvenog festivala glazbe, plesa i kazališne umjetnosti u svijetu. O Igrama i o koncepciji Igara mnogo je napisano u ovih dvadesetpet godina, učinjene su mnoge inovacije i promjene, mijenjale su se uprave, ali je u svijest naše kulturne javnosti konačno prodrila i usadila se misao da Igre moraju opstojati kao naš vlastiti prozor u svijet. Igre svake godine okupljaju veliki broj domaćih i stranih umjetnika i ansambala, tako da zanimanje za poznata izvođačka imena nikada ne opada. Dubrovnik je stalna i nerazjašnjava bajka kojoj se uvijek i rado vraćamo. Možda ćemo se pokatkad i razljutiti, ali ćemo se uvijek ponovo vraćati otvorenim i zatvorenim dubrovačkim prostorima i umjetničkim manifestacijama znamenitih Igara.

Poznato je da glazbene manifestacije (koncerti, opera, plesne priredbe, folklorni nastupi i koncerti noćnih serenada) zauzimaju oko sedamdeset posto cjelokupnog repertoara Igara. Tako je bilo i u ovoj jubilarnoj godini.

Komorna je opera i ove godine bila zastupljena na Igrama. Festivalski je ansambl pod dirigentskim vodstvom Nikše Bareze i uz pratnju raspoloženog Gradskog orkestra iz Dubrovnika ponovio u dva navrata u prekrasnom ambijentu Kneževa dvora u virtuoznoj režiji prof. Vlade Habuneka prošlogodišnju uspješnu realizaciju Salierijeve neodoljivo komične opere »Prvo glazba, a potom riječi«. Četiri prvorazredna umjetnika (Đurđevka Čakarević iz Beograda, Enrico Fissore iz Rima, Nada Sirišćević i Vladimir Ružđak iz Zagreba) stvorili su pravo malo jedinstvo glumačkog i pjevačkog umijeća. Kao dodatak ovoj operi prethodila je kratka operica »Kapelnik« Cimarose sa šarmantnim i preciznim baritonom Enricom Fissoreom. Piccolo Teatro Musicale iz Rima uz sudjelovanje kombiniranog orkestra i slavnog ansambla Virtuosi di Roma pod dirigentskim vodstvom Renata Fasana izveo je dvije predstave Rossinijeve opere »Bračna mjenica« u parku Glazbene škole u ne baš uspješnoj režiji i u vrlo diskutabilnoj pjevačkoj maniri, kao i dvije predstave Paisiellovog »Seviljskog brijača« na Bunićevoj poljani u vrlo prihvatljivoj scen-

svoj i glazbenoj realizaciji. Spomenuo bih od talijanskih gostiju pored dirigenta Fasana i izvanrednog orkestra pjevače Enrica Fissorea, Paola Montarsola i Elenu Žilio. Interes publike je bio ogroman, pa je prava šteta da nije bilo više predstava svih spomenutih opera. Održan je velik broj koncerata koje bih želio podijeliti u tri grupe: vrhunske, osrednje i one koji po svojoj kvaliteti nisu smjeli naći mjesta na jubilarnim igrama.

Kao vrhunske koncerte izdvojio bih u prvom redu nastup sovjetskog glasovirača Mogiljevskog, zatim izvanrednu izvedbu Brittenovog »Ratnog rekvijema« pod Horvatom i uz sudjelovanje Zagrebačke filharmonije, a također i onaj predivni guslački nastup fenomenalnog Josefa Suka s najboljim glasovirskim pratiocem na jubilarnim Igrama Janom Panenom. Ovdje treba uvrstiti i dva prekrasna događaja koje su nam priredili slavni Virtuosi di Roma svirajući nadahnuto i virtuozno isključivo Vivaldijeva djela sa svojim izvanrednim dirigentom Renatom Fasanom, kao i neponovljivi solistički koncert poznate slovenske glasoviračice Dubravke Tomšič, koja je virtuoznom tehnikom i poniranjem u dubinu skladateljevih misli očarala mnogobrojne slušaoce koji su nakon završetka koncerta tražili obilje dodatka. Umjesto najavljenog glasovirača Richtera, koji je svoja dva solistička koncerta otkazao zbog bolesti, slušali smo doživljeno i besprijekorno sviranje jednog od najmlađih sovjetskih guslača Gideona Kremera. Kao vrhunski nastup možemo označiti i koncert sovjetskog Glinka-kvarteta s djelima Čajkovskog i Beethovena, kao i drugi koncert Zagrebačkih solista s meksičkim guslačem Szeryngom koji je svirao čak dva Mozartova koncerta toliko poetično da smo zaželjeli da ga čim prije još jednom čujemo. Slavni guslač svirao je s odličnim Tonkom Ninićem poznati Vivaldijev koncert. Moram reći da je bilo dosta koncerata osrednje kvalitete. Spomenuo bih oba koncerta Zagrebačke filharmonije odmah na početku Igara pod Matačićem, kao i koncert Simfonijskog orkestra RTZ pod Danielom i s Pavicom Gvozdić, koja je korektno svirala onaj virtuozno skladani Koncert za glasovir i orkestar Dore Pejačević. Ovamo bih ubrojio i prvi koncert Zagrebačkih solista s violončelistom Prašeljem, zatim nastup Simfonijskog orkestra i Radio-zbora Radio-televizije Zagreb pod Bašićem sa »Svadbom« Stravinskog i Simfonijom orijenta« Slavenskog i solistički koncert mladog i još nedovoljno iskusnog sovjetskog guslača Spivakova, koji je ujedno svirao i preteški program. Koncerti koji po svojoj kvaliteti nisu bili dorasli nivou Igara čine veću grupu. Spominjem oba nastupa Gradskog orkestra iz Dubrovnika pod Argenteom i Nanutom, gdje su samo solisti Murai na glasoviru, odnosno Cavaliere na klarinetu, bili izvrsni zatim skandalozni nastup inače poznatog Ansambla gudača Boljšoj teatra iz Moskve, nastup našeg slovenskog Trija Tartini, te oba koncerta vrlo slabe Beogradske filharmonije jednom pod Zdravkovićem, a drugi put pod Roždestvenskim. U ovu grupu spadaju i nastupi ansambla Pro musica iz Beograda s violinistom Kolundžijom, koncert Ulbrich-kvarteta iz Njemačke Demokratske Republike i potpuno promašeni nastup francuskog violončeliste Fourniera s najlošijim glasovirskim pratiocem Igara Fondom.

Apsolutnim vrhuncem glazbenog dijela Igarā označio bih koncert dva Postnikova-Roždestvenski iz Sovjetskog Saveza i dva predivna koncerta Bečkih simfoničara pod dirigentskim vodstvom Carla M. Giulinija s nenadmašnim interpretacijama Prve Brahmsove simfonije i Druge Brucknerove simfonije.

Od plesnih priredaba na prvom mjestu treba istaći sjajni nastup američke trupe za moderni balet Alvina Aileya, koja je u modernoj koreografiji prezentirala visoki profesionalni nivo izvođenja. Sovjetski balet iz Perma uz vrlo slabi orkestar Temišvarske opere (Rumunjska) izveo je dvije predstave baleta »Romeo i Julija« na glazbu Prokofjeva i jedan posebni program baletnih točaka pred više tisuća posjetilaca. Plesači su pokazali poznati virtuoizitet, dok su koreografska rješenja bila vrlo staromodna i bez trunke traženja novih puteva u plesnom izrazu. Treba spomenuti i nastupe naših folklornih ansambala. »Tanec« iz Skopja

je na jubilarnim Igrama proslavio 25. godišnjicu svojeg postojanja i 20. godišnjicu nastupanja u Dubrovniku. Ovaj kvalitetni ansambl je uz »Kolo« iz Beograda, »Lado« iz Zagreba i »Lindo« iz Dubrovnika ponovio svoje standardne nastupe. Po prvi put je na Igrama u tri navrata nastupio i ansambl »Šota« s Kosova s pjesmama i plesovima isključivo svojeg područja. Sva tri nastupa ovog ansambala bila su dotjerana i pružila su nam mogućnost da se upoznamo s melosom Kosova i Metohije.

Održan je i veliki broj ponoćnih serenada. Ovdje je u kvaliteti bilo najviše lutanja, a dobivao se i dojam da sve ono što ne može dospjeti na redovni program ulazi u koncepciju ponoćnih serenada. Vrhunce su predstavljali koncerti Slovenskog vokalnog okteta iz Ljubljane, zatim Collegiuma musicuma s dirigenticom Darinkom Matić-Marović iz Beograda, čembalistice Gudrun M. Schmeiser iz Austrije, Kamernog orkestra Zagrebačke filharmonije s Tonkom Ninićem kao dirigentom, koncert Zbora Doma JNA s dirigentom Ivom Dražinićem iz Beograda i Collegiuma musicuma iz Zagreba. Od dva ansambala za avangardnu glazbu posebno je uspio koncert Komornog ansambala za suvremenu glazbu »Sv. Sofija« iz Skopja s Tomom Proševom, dok je zagrebački ACEZANTEZ ostao u granicama eksperimenta bez izražajnosti i doživljenosti. Gradski orkestar iz Dubrovnika s Ruždjakom i mladom pjevačicom Dubravkom Zubović kao solistima dao je jedan vrlo bljedi nastup pod dirigentskom palicom Nikole Debelića. Solidne nastupe ostvarili su ansambl za staru glazbu Capella Monacensis iz Münchena i gitarist Siegfried Behrend iz Berlina na posebnom solističkom koncertu.

Izvan svake je sumnje da bi Igre trebale više voditi brigu o tome s kakvim programima dolaze pojedini glazbenici i ansambli na jedan ovako renomirani festival. Dubrovnik je tijekom niza godina stekao određenu visoku reputaciju i on si danas može dozvoliti i izvjesne zahtjeve. Na taj bi način i cijela fizionomija glazbenog dijela festivala bila preciznija i smišljenija. Fizionomija ponoćnih serenada također nije razrađena, a postavlja se i pitanje izvođenja avangardne glazbe na Igrama, koja se izvodi uglavnom na ponoćnim serenadama. Mislim da bi ovdje trebalo postojati više opreznosti i ne dozvoliti razna eksperimentiranja i s njima dokazivati stranim posjetiocima da mi i to imamo. Također se ne bi smjelo dozvoliti mijenjanje programa pojedinim umjetnicima i ansamblima u posljednji čas, što i nije bilo tako rijetko. Uprava Igarā trebat će uskoro angažirati i jednog savjetnika za plesne priredbe, jer sada o njima na Igrama niko ne vodi posebnu brigu. Folklor je uvijek nekako izvan domašaja, pa se zato događa da pojedini ansambli izvode gotovo identične programe, a drugi opet samo pjesme i plesove svojeg užeg područja. Moram primijetiti da je u dramskom dijelu Igarā bilo najviše reda i smisla, a najmanje promašaja, tako da je publika mogla uživati u pravom smislu.

Više ćemo prostora u budućnosti morati ustupiti na Igrama domaćim umjetnicima i anulirati one strane umjetnike sumnjivih kvaliteta ili opet one čije je vrijeme odavno prošlo (Fournier i još neki). Ured za štampu će također trebati reorganizirati i popuniti ga stručnim kadrom. Također će trebati mijenjati i fizionomiju konferencija za novinstvo, jer su one ove godine bile nepripremljene i stihijski organizirane. Mišljenje sam također da su Igre u prvom redu festival visokih kvaliteta i da zbog toga treba u svakom slučaju izbjegavati takozvani »republički ključ« koji ne doprinosi ničemu i samo srozava cijeli nivo ovakve manifestacije.

Vjerujem da ništa ne može biti idealno, ali je sigurno da s malo više profesionalnosti Igre mogu biti bolje organizirane.

Pa, ako se na pojedine stvari i ljutimo i ne slažemo s pojedinim koncepcijama, ipak treba odati priznanje ljudima koji tijekom dva mjeseca rade jedan nimalo lak posao. Bez obzira na sve naše ljutnje ipak ćemo se uvijek ponovo vraćati u tu nenadmašnu i prekrasnu bajku koja se zove Dubrovnik.

Siniša Hrestak